

tako podelane na korenine in okoli njih drevesu položijo. Tako napravljen, mesanec in dobro podelan hlevni gnoj veljata za najpopolnejše drevesno gnojilo. Gnoj pa največ izda in zaleže, ako se gnoj v širjavi drevesne krone pod zemljo spravi.

Konečno pa je jedno najimenitnejših in najboljših sredstev in postrežeb drevesom, — rahljanje in čiščenje zemlje pod in okoli drevesa na tako imenovani drevesni tarči, ki jo je najbolj koj s početka, ko je bilo drevo posajeno, v širjavi po 1—1½ metra okoli drevesa narediti. Zvunajni rob mora biti viši od njene sredine okoli drevesnega debla, da se vsa mokrota na sredi tarče nabira in tako do drevesnih korenin prodira. Drevesna tarča ali kolobar mora biti vedno rahla in plevela čista in ga je dobro pred zimo prekopati in spomladi in poleti večkrat okopati. Zelo dobro je celi drevesni kolobar s tanko plastijo dobro strohnelega gnoja, listja, meha ali drugih rahlih tvarin pokriti, ker pod tako plastijo zemlja rahla ostaja in zrak v njo vdirati zamore. Tudi se zabrani plevelu rast in zemlja okoli drevesa ostane enakomerno vlažna. Vrh vsega tega pa taka odeja tudi varuje zemljo, v hudi zimi silnega mraza, da ne udara doli do korenin.

K vsem tem imenovanim delom pa najde priden kmetovalec v pozni jeseni vse prej časa, kakor v spomladi ali po letu. Tudi se skorja in koža po drevesih ne poškoduje tako lahko od tistega, ki se po drevesu sem ter tje plazi, da ga otrebi in očisti kakor pomladi in po letu, ko je vsa koža bolj mehka in mužnata. Tudi drva, ki se s porezovanjem sadunosnih dreves nasekajo in narežejo, so pred zimo več vredna, kakor o drugem letnem času. In slednjič se tudi, če je pod drevesi kaj vsejanega ali vsajenega, jeseni manj škode naredi, nego o drugem letnem času.

P. L.

Sejmovi. 2. novembra: v Vitanju; 3. nov.: v Pišecah; 5. nov.: v Lesičnem, Selnici, Mariboru; 6. nov.: pri sv. Križu blizu Ljutomera, v Lembergu, pri sv. Lenartu v Slov. gor., pri sv. Vidu, Novi cerkvi, v Brežicah, Rečici.

Dopisi.

Iz Ptujja. Zopet smo štajerski Slovenci storili zdatni napredek v narodnem delovanju. Kakor si nam, dragi „Gospodar“, že poročal, so v Mariboru ustanovili za sveto narodno omiko vneti možje „tiskarno sv. Cirila“. Namen tej tiskarni je nekako podoben namenu slovenskih posojilnic. Te imajo namen slovensko ljudstvo v denarnem oziru na lastne noge postaviti, da naše ljudstvo ne podpira s svojimi žulji tujih zavodov; tudi tiskarna slovenska naj bi uresničila geslo: „Svoji k svojim“, da

ne bodo imeli oni, ki nam kratijo naše narodne pravice in črtijo naš mili materni jezik, dobička od duhovnega slovenskega dela. Torej priporočamo novo tiskarno vsem štajerskim rodoljubom; naj vsi šolski sveti, vsi župnijski uradi naše škofije, narodni odvetniki, bilježniki, dela dajejo tiskarni sv. Cirila, ker tako tudi podpirajo narodni napredek. Naj se nihče ne boji poštnine, ako je n. pr. dalje od Maribora; saj si lahko več tiskovin, ker gotovo ve, kolikor jih na leto potrebuje, ob enem naroči! — Novi tiskarni želimo najboljši vspeh, da bodo osramoteni oni, kateri grdijo sedaj njeni slovenski napis.

Iz Celja. (Celjska gimnazija in liberalci.) Vsak prijatelj naše mladine vé, koliko težav ima prestati slovenski dečko, ki hoče študirati v latinskih šolah ali v gimnaziji. Ker namen ljudske šole ni in ne more biti, da bi se učencem v glavo vtepale le nemške besede, je zares jako sitno za prvošolca, učiti se vseh šolskih predmetov v neznanem, nemškem jeziku. Dečki s kmetov morajo navadno po pet in več let šolo na deželi in potem še nemško šolo v mestu obiskovati, preden zamorejo dostati skušnjo za sprejem v prvi razred na gimnaziji. — V drugo leto že obstoji v Celji posebna „pripravnica“, v kateri se skoraj samo slovenski fanti učijo nemščine v jeziku in pisavi, da morejo potem po preteklem letu dovršiti skušnjo za prvo latinsko šolo. — Če se ne motim, imeli so enake pripravnice ob svojem času tudi na Českem, (koje so ljudje imenovali „přelivárne“ ker so se v njih dečki nekako imeli preliti iz Čehov v Nemce. — Iz tega se razvidi, kolika dobrota bi bila za naše slovenske sinove, pa tudi za stariše, ako bi se v gimnaziji šolski predmeti podučevali v maternem, to je slovenskem jeziku. Vsaj v prvem in drugem razredu naj bi se napravile tako zvane paralelke, to je razrednice, katere bi obiskovali slovenski dečki. V kakih 2 letih se naš slovenski fant priuči že tako temeljito nemščine, da zamore šolski poduk nadaljevati v viših razredih v nemškem jeziku. Na ta način ne bi bilo treba našim dečkom po nepotrebnem posedovati po eno in še več let v nemških šolah in tudi ne v pripravnicah; poprej bi dovršili svoje gimnazijalne nauke; starišem bi se pa prihranilo mnogo, mnogo stroškov, katere morajo trpeti za svoje sinove v tem času, ko se še le nemščine učijo, preden vstopijo v gimnazijo. Nihče pa ne terja, naj bi se nemški učenci silili v te slovenske razrednice; mi dobro vemo, da nemški učenci se mnogo težje naučijo slovenskega jezika, kakor pa slovenski dečki nemškega. Bog pač najbrž ni dal vsakemu narod enakovrednih darov. Slovenski učenci so jih najbrž že mnogo več prejeli, ker se lože ptujih jezikov naučijo, kakor pa njihovi nemški tovarši. Tudi se ne preplašijo slovenski dečki in njihovi stariši

tako nagloma, kakor pa nemški, če se jim reče, da se bo treba učiti novega jezika. Pa saj vemo, da je Bog dal enemu hlapcu pet talentov, enemu tri, enemu dva — poslednjemu pa le samo en talent. S kratko besedo: Nemškim učencem se ne zgodi nobena krivica, ako se slovenski učijo v svojem maternem jeziku.

Toliko hujše nas mora srce boleti, če slišimo, kaj naši tako zvani nemški liberalci počinjajo. Vrli slovenski poslanci že več let prosijo in terjajo, naj se slovenski mladini poda vsaj majhen košček pšeničaka, to je, naj se vsaj začetkoma gimnazijskega poduka smejo učiti v svojem domačem jeziku; kajti nemškega se bodo itak v kratkem priučili tako temeljito, da bodo v poznejših letih mogli v njem nadaljevati svoje študije. Toda, ljudi Slovenci! čujte vendar, kaj je storil znani dr. Foregger pretečeno soboto in Dunajskem državnem zboru? Vprašal je g. ministra za poduk, ali je res to, da se namerava na Celjski gimnaziji vpeljati s prihodnjim šolskim letom slovenska razrednica in kako more g. minister to opravičevati? Kvasil je zraven tudi, da nemško prebivalstvo na spodnjem Štajerskem je vsled tega hudo vznemirjeno. Oj nemško — pošteno nemško prebivalstvo! kaj toti liberalni poslanci vse počenjajo v tvojem imenu? Pošteno krščansko nemško prebivalstvo le želi, da bi slovenski prebivalci enake pravice zavživali, kakoršne zavživajo nemški že stoletja sem. Pošteno nemško prebivalstvo ve, da slovenski groši, ki se prinašajo v davkarijo, imajo enako vrednost, kakor nemški; nemško, pošteno nemško prebivalstvo vé, da grozovitih stroškov, ktere nas stanejo latinske šole, ne plačujejo le samo Nemci, temveč ž njimi vred tudi Slovenci, in ker na spodnjem Štajerskem vsaj devetkrat toliko Slovencev prebiva, kakor pa Nemcev, plačujemo mi Slovenci tudi za latinske šole devetkrat toliko, kakor pa Nemci; in vendar so vse tri gimnazije v Celji, Mariboru in v Ptujem skozi in skozi nemške. Pošteno nemški poslanci podpirajo tudi v deželnem kakor v državnem zboru naše pravične prošnje in terjatve; nemskoliberalni se nam pa vedno upirajo. In kakor nemskoliberalni poslanci, tako in še hujše delajo z nami njihovi framasonski listi. Zadnjič je Celjska „vahterca“ hujskala celjske prebivalce proti slovenskim dijakom, češ, da leti po mestu beračijo za hrano; da le slovenski dijaki podpora dobivajo od „podpornega društva“ za ubožne gimnazijalce in da temu podpornemu društvu vendar toliko plačujejo nemški prebivalci! Upajmo, da pošteno Nemci se nič ne bojo po tem hujskanju dali premotiti in da bojo svoje dobre delili dijakom, kakor do zdaj. — Pošteno celjski Nemci tudi niso nikakor ne vzamirjeni, če podučujejo na Celjski gimnaziji slovenski profesorji, proti

kterim tudi „vahterca“ vihti svoj — papirnati meč. Sicer nam slovenski profesorji s svojim nemškim podučevanjem itak boro malo koristijo, Nemcem pa tudi ne škodujejo, kakor vsak človek z zdravo pametjo lahko sprevidi, le toti Celjski prusaki ne!

Slovenski stariši pa bojo gotovo veseli, ako jim ne bo treba težko prisluženih grošev celó zastonj plačevati po eno in več let za njihove sinove; to se pa zgodi le takrat, če se vsaj v nižje razrede na gimnaziji vpelje slovenski podučni jezik. Slovenski dečki bojo pa enkrat, ko svoje študije dovršijo, hvaležni tistim možem, ki so preskrbeli, da jim ni bilo treba toliko zatega časa zastonj tratiti po šolskih sobanah in da pridejo poprej k svojemu kruhu, kakor je bilo to mogoče do zdaj: a tudi to se doseže le s tem, da se vpeljejo na naših gimnazijah slovenske paraleleke. x. y.

Iz Gornjega grada. Umrli je, previden s sv. zakramenti za umirajoče, tukaj dne 27. t. m. po polnoči gospod Jakob Spende, p. d. Muhovec, posestnik in gostilničar v tukajšnjem trgu, v 65. letu svojega življenja. Bil je pokojnik v vsakem oziru vrli in častivredni možak, svojim otrokom dober oča in skrben odgojitelj, sosedom moder svetovalec; opravljal je marljivo in nesebično mnogo let častne službe: tržkega župana, načelnika okrajnega zastopa in cerkvene ključarja pri tukajšnji župnijski in dekanjski cerkvi, posebno pa se je odlikoval vselej in povsodi kot dober kristijan in značajan rodoljub. Zato je vžival tudi pri vseh splošnje zaupanje in spoštovanje, ter ostane vsemu okraju v blagem spominu. Naj počiva v miru!

Iz Ljutomera. Čudno se nam res zdi, da v poslednjem času naši „fajerveri“ se tako marljivo vežbajo in zaporedoma shode imajo. Eno kakor drugo mora se jim, ako se na drugo ne gleda, pohvaliti; ali če premislimo, da celo leto tolikega skakanjanja in medsebojnega družbovanja ni bilo, kakor ravno zdaj, potem si pač misliti moremo, da to vse menda le služi drugim namenom. V tem mnenju potrjuje nas tudi ta prikazen, da se povsod in vselej pri vsaki družbi ne sliši nič drugega, kot „das deutsche Lied“ peti. Take prikazni ponavljale so se zmiraj ob času bližajočih se volitev in tako tudi zdaj, ko se nam približujejo volitve v občinski zastop. Udje tega, po svojem namenu sicer jako koristnega, društva bi se morali pri teh prilikah napajati z duhom nemštva, da bi potem kot prva garda stopili na volilno bojišče. Mi toraj opozorujemo najprvič same ude tega društva, da to ni nemško društvo, da toraj nima naloge nemštva gojiti, temveč v nesreči svojim sosedom in soobčanom pomagati; to pa ni nobena nesreča, če Slovenec ostane Slovenec. Mi pa tudi opozorujemo starše, katerih sini so ognjegasilci in druge volilce, naj se ne dajo

spregovoriti, da bi proti Slovincem glasovali; saj se je pri neki priložnosti društveni glavar sam izrekel, da to društvo ima samo dobre namene in se vsaki ud sme pri volitvi po svoji volji ravnati. Tudi naj se slovenski volilci ogibljejo priložnosti, kjer se „šnops“ kot mita ponuja; tudi trkanje po ramah in vsake vrste prilizovanja so ob tem času zelo nevarne.

Iz Globokega pri Brežicah. (Trtna uš. Razposajena mladina. Uboj.) Dragi „Slovenski Gospodar!“ Malo kedaj je čuti od nas in še tedaj večkrat kaj neprijetnega kakor pa prijetnega. Tudi sedaj ne vém kaj veselega oznaniti: trtna uš nam čedalje bolj pustoši vinograde, vinska kaplja ne doseže primerne cene, kmetijstvo peša in hira, posestniki veliki in mali se zadolžavajo in posojilo graške hranilnice in eksekutivne prodaje zaradi nje so na dnevnem redu. „Če še tako dalje pojde, — sam ne vem kaj bo s'tega“, se glasi pesem starega Kranjca, in res stari je slutil zló, ko je to peval. Ali je pa tudi čuda, da kmetijstvo peša, kaj je temu vzrok? — Poglejmo si sedanjost mladino! Vsaka iskrica do dobrega žuga v njej vgasniti. Cerkev obiskuje, da se kaže deklina tovaršem in tovaršicam, da vidijo novo „beldonasto kijkljo“, pa da zamore poplesati, fantje skrbé le za moderni „štof“ in za razveseljevanje po krémah. Pa kakšno je tudi to razveseljevanje? — Hudobne in kvantarske pesmi pa ples in nazadnje klanje in uboj. Ni ga svetega praznika, da bi ne bilo čuti od klanja; čem več svetek tem več hudobij se mora goditi. Bog je še milostljiv, da kamenje ne pada in da nam še gojzd zeleni, ni čuda da se trta suši. — Tako so pretečeno nedeljo v krémi Gregorevčičevi zaklali enega fanta, izpustili so mu čreva in čeravno je zdravnik nazaj spravil, je le moral umreti po strašnih mukah, v pondeljek o 9. uri zvečer. Rajni, bodi mu Bog milostljiv! je hotel pred nekaj časa mater, očeta in brata zaklati; zaglavoljo je bil v preiskavi. Vsako nedeljo je po krémah z nabrušenim nožem pretepe proizročil. Po večerih ni nikdar soseski mirú bil dal. Bog ga je kazneval za izgled njegovim tovaršem. Vsaka hudobija se kaznuje prej ali poznej! Dragi fantje! ne rabite svojih telesnih moči in svoje zlate mladosti v zló. Pomislite, da boste enkrat postarali in takrat se boste gotovo kesali. Premislite da vas važna naloga čaka, postati enkrat gospodarji in udje družbenega življenja, kako se boste pa po takem hudobnem življenju pripravili za to važno stopinjo? — Kakoršna setev, takoršna žetev! To si naj zapomnita posebno njegova tovarša!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V ponedeljek je imela gosposka zbornica sejo, v kateri je rešila ne-

katere v poslanski zbornici uže sprejete postavne načrte, kateri dobijo veljavo še pred novim letom. Koncem seje naznanil je ministerski predsednik, grof Taaffe, v imenu cesarjevem, da se državni zbor preloži. — 23. oktobra ste se sešli na Dunaju delegaciji. Avstrijska delegacija izvolila je s 56 od 57 glasov grofa Falkenhayna predsednikom, Chlumeckya pa podpredsednikom. Vlada je predložila račun za leto 1886. Skupne potrebščine znašajo 119 milijonov. Avstrija ima dati za pokritje 62 in Ogerska 62^{5/10} milijonov. V ogerski delegaciji je bil izvoljen kardinal Haynald za načelnika in Ludvik Tizca za njegovega namestnika. Delegacije bodo svoje delo dovršile do 12. nov., 15. nov. pa se že snidejo nekateri deželni zbori. — Baron Goedel-Lannoy je iz Hohenwarthovega kluba izstopil. — V Zagrebu se je pretekli teden slovesno obhajala petdesetletnica prepoda hrvatske književnosti.

Vnanje države. Kakor rimski časopisi poročajo, bodo sv. Oče v kratkem odposlali posredovalni načrt o vprašanju zarad Karolinskih otokov v Berlin in Madrid. — V brunšviškem deželnem zboru je državni minister predlagal za vladarja pruskega princa Albrehta, kateri je bil tudi enoglasno izvoljen. S tem je brunšviško prašanje rešeno. — Bolgari pošiljajo vedno nove čete na srbsko mejo; iz vzhodnje Rumelije je že tudi odšlo 6000 Bolgarskih vojakov na Srbsko mejo. Turki pa imajo na vzhodnje-rumelijski in Srbski meji že zbranih nad 100.000 vojakov. — Turška vlada je poslala velevladnim okrožnico, v kateri predlaga, naj se v Carigradu snide konferenca, ki se bo pečala izključljivo z vzhodnje-rumelijskem vprašanjem na podlagi Berolinske pogodbe. V nedeljo se je razširilo poročilo iz Sofije, da so Srbi uže meje prestopili in da jim grejo nasproti Bolgari, a ta vest je bila popolnoma izmišljena; Srbske čete so samo zasele carinska mesta v okolici Trna. — V Kodanji je pretekli teden ustrelil nek tiskar na ministerskega načelnika, pa ga ni zadel; hudodelnika so zaprli.

Za poduk in kratek čas.

Gregor Jož. Plohel, doktor bogoslovja, dekan in nadžupnik Ptujski.

(Dalje.)

Ptuj slovi za najstarejše mesto Štajerske dežele, le Celje si prizadevleje mu prevzeti to čast, pa menda do sedaj brez uspeha. Že v začetku krščanske dobe je bil Petovium — tako so Rimljani naš Ptuj imenovali — imenitno rimsko mesto — municipium — t. j. mesto, katerega stanovniki so bili rimski mestjani — cives romani. Taki so iz svoje sredine volili starešinstvo, ktero jih je vladalo; in to hoče